

Biologiske undersøkelser i Berg sandtak i Nittedal kommune

Stefan Olberg

BioFokus-notat 2012-6

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag fra Multiconsult kartlagt biologisk mangfold i et sandtak ved Berg i Nittedal kommune. Sandtaket vurderes som svært viktig (A-verdi) for det biologiske mangfoldet, og det anbefales at sandtaket ikke fylles igjen. Vannymfen *Ischnura pumilio*, som aldri før er registrert i Norge, har en god populasjon i dammen i bunn av sandtaket. Både voksne og nymfer ble registrert. I Sverige har denne arten en sørøstlig utbredelse, og er angitt som sårbar på rødlisten. Øyestikkeren bred blålibelle (EN) har en liten populasjon i dammen. Plantevepsen *Pachyprotasis variegata* (NT) fantes i vegetasjonen i sandtaket. Dverglo (NT) hekker høyst sannsynlig i sandtaket, og på det meste ble tre individer observert. Sandsvale hekker i de bratte sandveggene nord og sør i sandtaket. Skjøtsel gjennom svært ekstensivt bruk av deler av sandtaket er nødvendig for å opprettholde mangfoldet.

Nøkkelord

Nittedal
Berg
Sandtak
Biologisk mangfold
Rødlistearter
Naturverdier
Restaurering
Skjøtsel

Omslag

Berg sandtak
Foto: Stefan Olberg

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-208-1

BioFokus-notat 2012-6

Tittel

Biologiske undersøkelser i Berg sandtak i Nittedal kommune

Forfatter

Stefan Olberg

Dato

15. juni 2012

Antall sider

15 sider

Refereres som

Olberg, S. 2012. Biologiske verdier i Berg sandtak i Nittedal kommune. BioFokus-notat 2012-6. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

Multiconsult

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO

Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus har på oppdrag fra Multiconsult undersøkt det biologiske mangfoldet i Berg sandtak, beliggende nord for Bergsdalen i Nittedal kommune (figur 1). Det vurderes fra grunneiers side om hele eller deler av sandtaket skal gjenfylles for tilbakeføring til dyrkbar mark. Nittedal kommune og fylkesmannen har vurdert at det kan være viktige biologiske verdier knyttet til sandtaket og har derfor anbefalt en grundigere biologisk kartlegging som inkluderer et fokus på blant annet fugl og insekter. Det skal også vurderes om deler av sandtaket er mindre verdifullt, om det bør legges begrensninger på bruk av sandtaket eller om andre områder kan virke som erstatningsarealer.

Metode

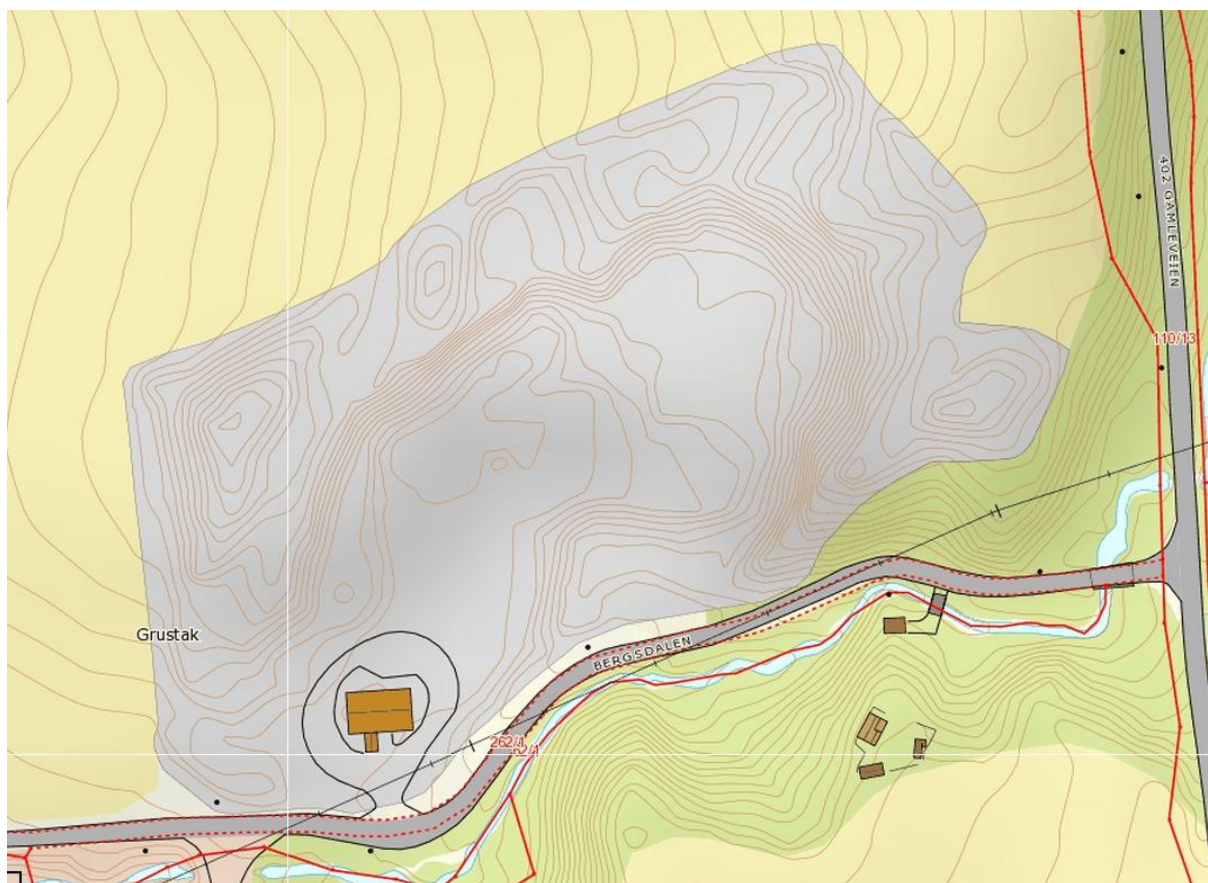
Sandtaket ved Berg i Nittedal ble inventert 30. mai, 2. og 5. juni 2012 av henholdsvis Stefan Olberg, Ole J. Lønnve og Kjell Magne Olsen (alle BioFokus). Det ble ved ankomst tittet etter fuglearter knyttet til området før området ble inventert med tanke på andre artsgrupper. Plantearter og diverse insektarter ble notert ned eller samlet inn for videre artsbestemmelse og for dokumentasjon. Innsamling av insekter ble foretatt ved håndplukk, slagghåving og med vannhåv. Alle arter er registrert i vår GBIF-tilknyttede artsbase, og er derigjennom gjort tilgjengelig på Artskart. I sandtak er det flest rødlistede arter innenfor de to insektgruppene biller (Coleoptera) og broddveps (Aculeata). Disse gruppene ble derfor ettersøkt spesielt. Også mange andre artsgrupper innehar interessante arter som kan være mer eller mindre knyttet til sandtak, derfor ble diverse artsgrupper kartlagt. I etterkant av inventeringene har bl.a. Ove Bergersen og Bård Bredesen oppsøkt lokaliteten og bidratt med bilder og med informasjon om artsmangfoldet.

Resultater

Generelle resultater

For mange arter er teksturen/kornstørrelsen og fuktigheten på underlaget av meget stor betydning. Arter knyttet til grustak/sandtak vil normalt fordele seg over en gradient som går fra leire, via silt og sand, til grus. Tilsvarende vil det være en gradient i forhold til fuktighet, fra svært fuktig til helt tørt. Enkelte arter er svært spesialiserte, mens andre er mindre kravstore. Det undersøkte området har en varierende sammensetning bestående av enkelte partier med leire og silt, partier med innslag av fin grus samt flere større stener. Sand er dominerende, og lokaliteten betegnes derfor som et sandtak. En dam på ca. 20x30 m dekker deler av bunnen av sandtaket, samt at det finnes et par temporære dammer i de høyereliggende partiene i nordøst. Dette gir leveforhold for vannlevende arter og gir samtidig en verdifull variasjon i fuktighetsgradienten for landlevende arter.

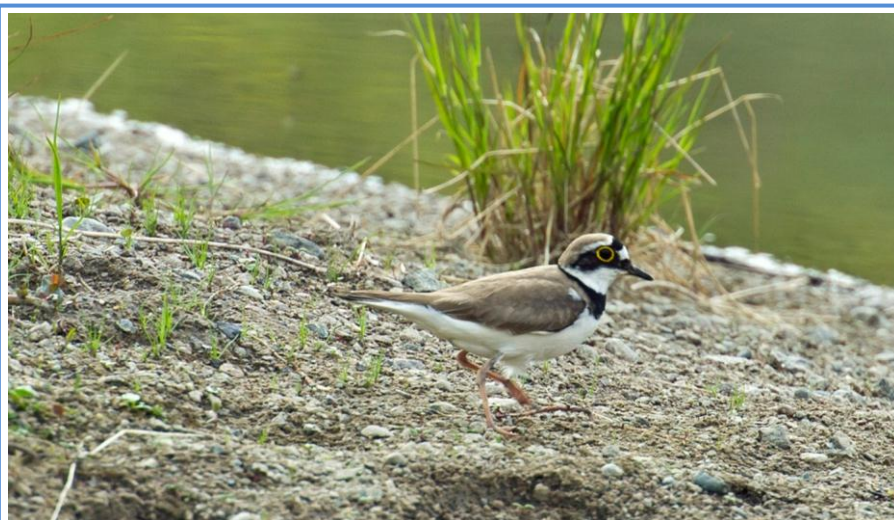
Figur 1. Sandtaket nord for Bergsdalen ved Berg i Nittedal. Avgrensningen på flyfotoet angir grensene til de to naturtypene. Grønt punkt angir grunnvannstilsiget til dammen. Norgeskart.no.

Lokalklimaet i Berg sandtak er i sommerhalvåret svært gunstig. Området er åpent i sørvest, mens en stor andel av sandtaket er omringet av bratte sandvegger. Dette gir en parableffekt som samler varmen fra sola i bunnen av sandtaket, og gjør forholdene ekstra gunstige for varmekrevende arter.

Til tross for at befaringstidspunktet ikke var optimalt (noe sent for mange bier og veps), at været var forholdsvis kaldt, med til dels mye vind ved befaringstidspunktene, samt at en lengre godværsperiode nylig var avsluttet, så ble det påvist flere interessante arter tilknyttet området. Disse omtales gruppevis nedenfor.

Fugl

Ved inventeringen 30. mai ble det observert tre individer av dverglo (NT) (figur 2) som holdt til på flatene rundt dammen i bunnen av sandtaket. Fuglene ble observert ved to anledninger med nærmere to timers mellomrom. Ved inventeringen 2. juni traff Ole J. Lønnve på en fugletitter (Ketil Knudsen) i sandtaket. Ved hjelp av avspilling av dvergloens lokkelyd ble en dverglo-hann lokket frem. Også ved de senere besøkene ble dverglo observert. Det ble derfor med rimelig sikkerhet fastslått at arten hekker innenfor området, nærmere bestemt på flatene ovenfor skråningene i nordvest. Bård Brede sen observerte også sandlo i sandtaket, og hørte tornirisk (NT) like ved sandtaket 10. juni. Disse artene kan også ha en tilknytning til sandtaket, men dette er ikke fastslått.

Figur 2. Dverglo ved dammen. Foto: Ove Bergersen.

I de bratteste sandveggene på nordsiden og sørøstsiden av sandtaket ble det observert totalt ca. 20 hull (figur 3) gravd ut av sandsvale. 30. mai ble det observert mange sandsvaler i området, og det ble på det meste notert ni individer flyvende over sandtaket samtidig. Det ble også observert at flere svaler fløy inn og ut av minst fem av hullene, og hull på begge sider av sandtaket var i bruk. Det kan derfor bekreftes at sandsvale hekker i sandtaket.

Figur 3. Øvre del av skråning i nord med hull (hvite piler) gravd ut av sandsvale. Foto: Stefan Olberg.

Insekter

En god del insektarter ble observert og samlet inn, og det ble totalt påvist 94 insektarter i sandtaket (se vedlegg). 50 billearter ble registrert ved befaringsene, både bakkelevende arter og arter knyttet til vegetasjonen.

Ingen rødlistede billearter ble påvist, men noen sandlevende og tørrbakkelevende arter ble registrert, som for eksempel den noe kravstore, sandlevende løpebillen *Broscus cephalotes*. På fuktig silt og leire ble ett individ av kortvingen *Stenus bohemicus* funnet (figur 4). Denne arten ble i 2010 påvist ny for Norge (<http://www.biofokus.no/Nyhetssider/2011/1504billearter.htm>). Arten har store krav til mikrohabitatet (kornstørrelse og fuktighet), og har nok tidligere vært oversett. Flere funn av denne arten de siste to årene gjør at dette funnet ikke tillegges så stor betydning i verdivurderingen. Den såkalte påskebillen - *Apalus bimaculatus* (NT) er en art som kan tenkes å finnes i de sør-sørvestvendte skråningene innerst i sandtaket. Denne arten har sin aktivitetsperiode i mars-april og må inventeres på dette tidspunktet.

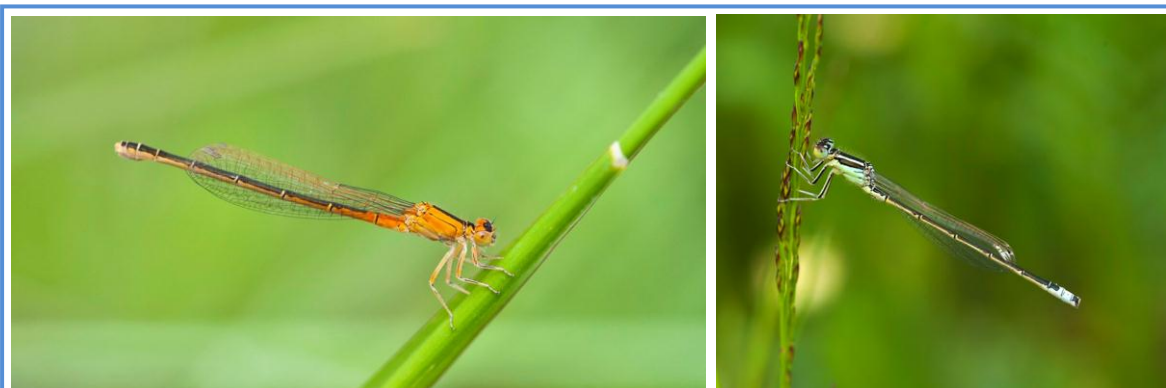
Det ble bare registrert noen få sandkrevende bie- og vepsearter, og ingen spesielt interessante arter ble påvist. Det er likevel antatte gode forhold for slike arter i sandtaket. Mange av artene er vårakrive eller aktive på sensommeren og må derfor inventeres på disse tidspunktene.

Figur 4. *Stenus bohemicus* ble påvist ved bredden av dammen. Foto: Kim Abel.

En del plantevepsarter knyttet til vegetasjonen i sandtaket ble samlet inn, blant annet et par eksemplarer av *Pachyprotasis variegata* (NT). Denne arten ser ut til å være knyttet til enger og ruderatmarker i kulturlandskapet. Arten er muligens knyttet til prestekrage, som det er mye av i deler av sandtaket.

Den mest spesielle arten som ble påvist i undersøkelsen var vannnymfen *Ischnura pumilio* (figur 5). Dette er en øyestikkerart som aldri før er registrert i Norge. I Sverige, hvor de nærmeste kjente populasjonene forekommer, har arten en sørøstlig utbredelse. Arten er angitt som sårbar på den svenske rødlisten. En hann av *I. pumilio* ble fanget 30. mai. Ved de to andre inventeringene ble både

Figur 5. Hunn (venstre) og hann (høyre) av *Ischnura pumilio*. Foto: Ove Bergersen.

hanner og hunner fanget inn og observert. Det ble også registrert nymfer i dammen, noe som bekrefter at arten holder til i dammen i sandtaket, og ikke har fløyt til sandtaket fra en nærliggende lokalitet. I etterkant har mange 10-talls voksne individer blitt observert rundt dammen. Denne øyestikkeren har derfor en god populasjon i sandtaket ved Berg, og dammen i sandtaket er foreløpig eneste kjente forekomststed for arten i Norge.

Øyestikkeren bred blålibelle (EN) (figur 6) har sannsynligvis en liten populasjon i dammen. En helt nyklekt hunn ble fanget inn 30. mai, og to hanner ble sett av Bård Brede sen 7. juni. Ingen nymfer eller ytterligere voksne dyr ble påvist ved de andre befaringsene, og populasjonen antas derfor å være liten.

Figur 6. Nyklekt hunn av bred blålibelle påvist ved dammen i bunnen av sandtaket. Foto: Stefan Olberg.

Planter

Trettifire plantearter ble registrert i sandtaket (vedlegg), men dette er langt fra en fullstendig kartlegging. Ingen rødlistearter ble påvist, men området har stedvis en god ansamling av ulike planter som utgjør et viktig levested for mange insektarter. Blomstrende planter er også viktig for de mange nektarsøkende insektene. Selje finnes innenfor lokaliteten og seljebloster utgjør en viktig nektarkilde for flere av de vårakative insektene.

Flere svartelistede arter som hagelupin, russekål, skvallerkål, kuletistel, m.m. finnes i området. Med mindre disse artene sprer seg utover og blir dominerende i sandtaket, så utgjør de antagelig ingen stor trussel mot de påviste biologiske verdiene.

Naturtyper og verdi

Området er kartlagt etter DN håndbok 13, Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologiske mangfold (DN 2007). Området inkluderer arealer av den utvalgte naturtypen Erstatningsbiotop – Sand- og grustak. Denne naturtypen inkluderer menneskeskapte eller menneskepåvirkete biotoper som fungerer som en erstatning for naturtyper eller habitater som sjeldent forekommer naturlig. Sand- og grustak er blitt viktige leveområder for bl.a. mange sjeldne insektarter som er avhengig naken eller lite bevokst sand- og grusmark. F.eks. er nær 16 % av alle artene på rødlisten knyttet til arealer med eksponert sand eller primærsuksessjoner på sandmark, og majoriteten av disse er insekter. Den antatt mest verdifulle delen av Berg sandtak er avgrenset og gitt verdien nasjonalt verdifull (A-verdi) (se figur 1). Dammen er avgrenset som naturtypen Dam – Andre, kulturbetingete dammer, inkludert eldre, fisketomme dammer. Dammen inngår i en mosaikk innenfor naturtypen Sand- og grustak, og er angitt med samme verdi som resten av sandtaket. Verdien er fastsatt på bakgrunn av funn av truede arter, et potensial for ytterligere forekomster av truede arter og på bakgrunn av sandtakets store variasjon i utforming og gunstige beliggenhet.

Skjøtsel og hensyn

For å ivareta de påviste biologiske verdiene, er det på lengre sikt nødvendig at sandtaket skjøttes. Dette gjøres ved at deler av sandtaket brukes ekstensivt, helst utenom de to påviste fugleartenes hekkeperiode. Om det ikke er ønskelig å ta ut mer masse i området, kan skjøtselen foregå ved å flytte litt på masser innen sandtaket. Annen forsiktig bruk av sandtaket som hindrer gjengroing er også velkomment. Det er viktig at bruken/skjøtselen ikke skjer i hele området samtidig, og at visse deler av sandtaket beholdes i en senere gjengroingsfase. Dette er viktig for å ivareta den påviste variasjonen. Det er mulig at gjengroingen nord og nordøst for dammen foregår såpass sakte at aktiv skjøtsel ikke er nødvendig eller kun er påkrevd med flere års mellomrom.

Det er svært viktig at dammen ikke fylles igjen, men noe påvirkning i dammen er sannsynligvis positivt for å unngå at også dammen vokser igjen. Dammen får trolig tilsig fra grunnvannet som presses opp gjennom løsmassene. Disse tilsigene må ikke skades gjennom eventuelle tiltak som planlegges.

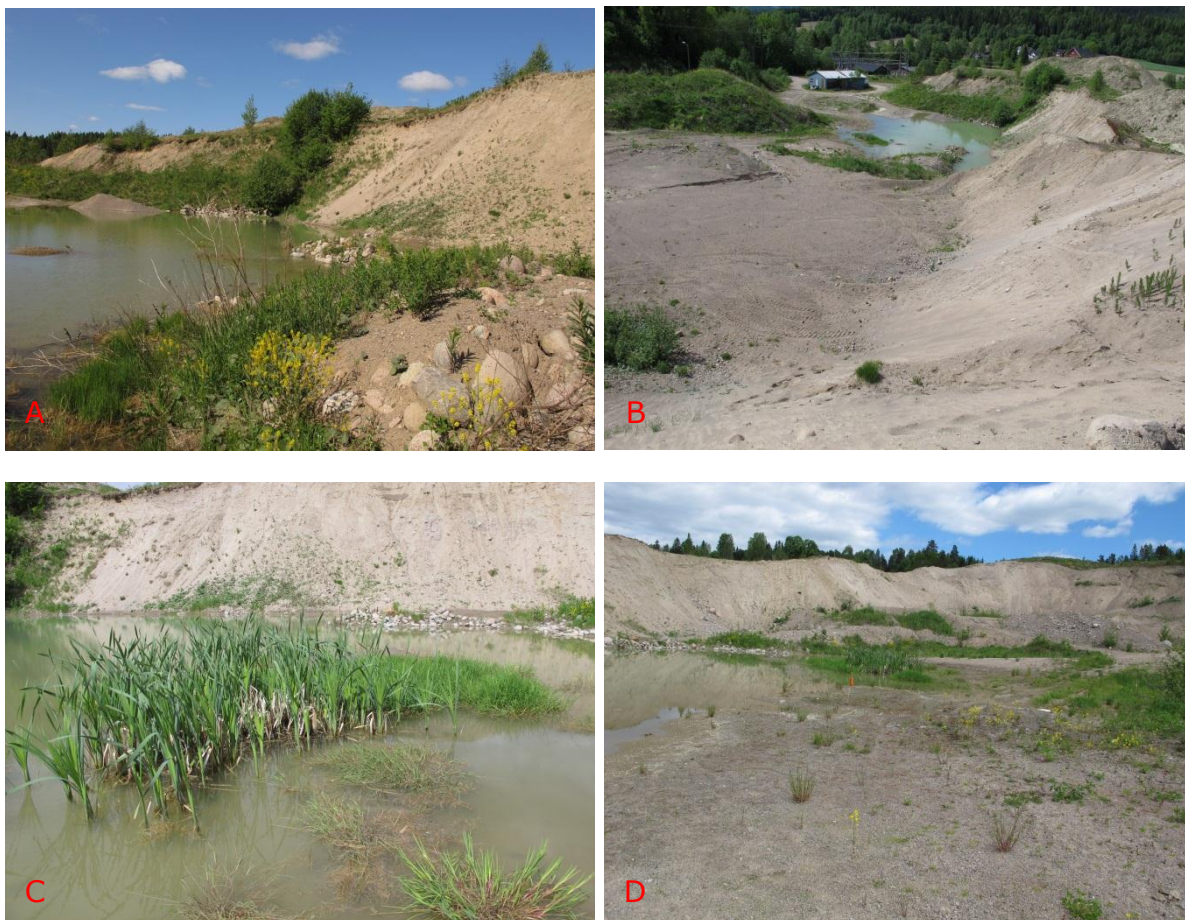
Plantene hagelupin og russekål har trolig et stort spredningspotensial i området og kan utvikle seg til å bli problematiske. For å unngå et stort arbeid med fjerning av disse i fremtiden bør tiltak for å holde de i sjakk eller fjerne dem helt innenfor sandtaket iverksettes raskt.

Oppfølging av sandtakets status anses som nødvendig om et par års tid, slik at gjengroingen/påvirkningen kan vurderes på et bedre grunnlag.

Oppsummering/konklusjon

De biologiske verdiene i Berg sandtak vurderes som nasjonalt verdifulle, med funn av en sterkt truet art, en ny øyenstikkerart for Norge, hekkelokalitet for en nær truet fugleart og tilstedeværelsen av mikrohabitatene som øker muligheten for ytterligere forekomster av truede arter, samt lokalitetens gunstige beliggenhet. Hovedverdiene er dels knyttet til damområdet i bunnen av sandtaket og dels til sandskrånningene som omkranser bunnen. De flatere partiene ovenfor skrånningen i nord og nordøst har sannsynligvis en verdi som hekkeområde for dverglo. Disse flatene vil også kunne fungere som en buffer mot den dyrkede marka. Området rundt bygningen i sørvest og videre vestover har sannsynligvis lite biologiske verdier, men det er viktig at denne delen ikke fylles opp med et tykt lag med masse. En haug eller voll med masse i dette området vil føre til at bunnen av sandtaket får mindre solinnstråling. Det kan også føre til avrenning av uønskede næringsstoffer til bunnen av sandtaket. Begge disse scenariene vil i så fall sannsynligvis virke negativt inn på mangfoldet i området.

Figur 5. A) Dammen sett fra sørøst. B) Sandtaket sett fra øst. C) Parti med dunkjevle i dammen. D) Bunnen av sandtaket sett fra sørvest. Fotos: Stefan Olberg.

På dette grunnlaget anbefales det at sandtaket ved Berg ikke fylles igjen. For å ivareta de påviste biologiske verdiene er det viktig at hele sandtaket ikke gror igjen. Det anbefales derfor at sandtaket utsettes for et svært ekstensivt bruk, og at videre tiltak vurderes på nytt om et par år. Det er svært lite sannsynlig at eventuelle erstatningsarealer vil oppfylle kravene til det påviste mangfoldet. Et slikt areal kan derfor ikke uten videre erstatte det nåværende sandtaket ved Berg.

Vedlegg

Tabell 1. Liste over påviste arter i sandtaket ved Berg i Nittedal.

RL=rødlistekategori, ad.=adult, F=hunn, M=hann, juv.=juvenil.

Artsgruppe	Art	Norsk navn	RL	#	Stadium	Dato	Registrant
Fugl	<i>Charadrius dubius</i>	Dverglo	NT ^o	3	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Fugl	<i>Charadrius hiaticula</i>	Sandlo		1	ad.	10.06.2012	Bredesen Bård
Fugl	<i>Riparia riparia</i>	Sandsvale		9	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Reptiler	<i>Natrix natrix</i>	Buorm		1	ad.	02.06.2012	Lønnve O.J.
Amfibier	<i>Bufo bufo</i>	Nordpadde		1	juv.	30.05.2012	Olberg Stefan
Amfibier	<i>Bufo bufo</i>	Nordpadde		1	juv.	02.06.2012	Lønnve O.J.
Amfibier	<i>Bufo bufo</i>	Nordpadde		1	juv.	30.05.2012	Olberg Stefan
Amfibier	<i>Rana temporaria</i>	Buttsnutfrosk		1	juv.	02.06.2012	Lønnve O.J.
Amfibier	<i>Rana temporaria</i>	Buttsnutfrosk		1	juv.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Agonum micans</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Amara ovata</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Anaspis frontalis</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Anisodactylus binotatus</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bembidion bruxellense</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bembidion guttula</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bembidion lampros</i>			2	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bembidion quadrimaculatum</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bembidion quadrimaculatum</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bembidion saxatile</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bembidion saxatile</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Betulapion simile</i>			3	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bledius opacus</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Bolitobius cingulatus</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Broscus cephalotes</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Cantharis pellucida</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Cantharis quadripunctata</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Cantharis rufa</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Cassida flaveola</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Ceutorhynchus typhae</i>			3	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Chrysolina fastuosa</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Cionus hortulanus</i>			2	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Clivina fossor</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Coccinella quinquepunctata</i>			2	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Crepidodera fulvicornis</i>			2	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Elaphrus cupreus</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Elaphrus riparius</i>			2	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Eusphalerum minutum</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Harpalus affinis</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Harpalus rufipes</i>			4	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Hippodamia tredecimpunctata</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Longitarsus nasturtii</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Longitarsus suturellus</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Loricera pilicornis</i>			3	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Meligethes aeneus</i>			50	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Necrobia violacea</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Oedemera subrobusta</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Oedemera virescens</i>			4	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan

Artsgruppe	Art	Norsk navn	RL	#	Stadium	Dato	Registrant
Biller	<i>Otiorhynchus sulcatus</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Parocysa rubicunda</i>			2	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Pelenomus quadrituberculatus</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Phyllotreta nemorum</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Phyllotreta striolata</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Psylliodes napi</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Pterostichus niger</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Pterostichus vernalis</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Scarodytes halensis</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Sitona lineatus</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Stenopterapion meliloti</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Stenus biguttatus</i>			8	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Stenus bohemicus</i>			1	M	30.05.2012	Olberg Stefan
Biller	<i>Zorochros dermestoides</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Nebbmunner	<i>Dolycoris baccarum</i>	Bærtege		1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Nebbmunner	<i>Eurydema oleracea</i>	Kåltege		2	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Nebbmunner	<i>Gerris lacustris</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Nebbmunner	<i>Lygus rugulipennis</i>			1	M	30.05.2012	Olberg Stefan
Nebbmunner	<i>Notonecta glauca</i>	Stor ryggsvømmer		1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Nebbmunner	<i>Saldula pallipes</i>			1	M	30.05.2012	Olberg Stefan
Nebbmunner	<i>Saldula saltatoria</i>			3	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Nebbmunner	<i>Sigara lateralis</i>			1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Nebbmunner	<i>Sigara nigrolineata</i>			3	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Nebbmunner	<i>Sigara nigrolineata</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Sommerfugler	<i>Erynnis tages</i>	Tiriltungesmyger		1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Tovinger	<i>Eristalis arbustorum</i>	Liten droneflue		1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Eristalis hirta</i>	Fjelldroneflue		1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Melanostoma scalare</i>	Lang gressblomsterflue		1	F	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Rhagio scolopaceus</i>	Flekksnipeflue		1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Rhagio scolopaceus</i>	Flekksnipeflue		1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Rhagio scolopaceus</i>	Flekksnipeflue		1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Sphaerophoria scripta</i>	Stor kulehaleflue		1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Tephritis cometa</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Tephritis cometa</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Tephritis neesii</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Tephritis neesii</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Tephritis neesii</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Tephritis neesii</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Tephritis neesii</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Tovinger	<i>Tephritis neesii</i>			1	ad.	30.05.2012	Olberg S.
Veps	<i>Andrena cineraria</i>	Praktsandbie		1	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Bombus hortorum</i>	Hagehumle		1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Bombus pascuorum</i>	Åkerhumle		1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Bombus sylvarum</i>	Enghumle		2	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Diodontus medius</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Diodontus medius</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Dolerus germanicus</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Dolerus germanicus</i>			1	M	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Dolerus gilvipes</i>			1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Dolerus gilvipes</i>			1	M	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Dolerus haematodes</i>			1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Dolerus nigratus</i>			1	M	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Eriocampa ovata</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Myrmica rubra</i>			2	ad.	30.05.2012	Olberg Stefan

Artsgruppe	Art	Norsk navn	RL	#	Stadium	Dato	Registrant
Veps	<i>Nematus fuscipennis</i>			1	M	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Oxybelus uniglumis</i>			1	M	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Pachynematus annulatus</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Pachynematus clitellatus</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Pachyprotasis rapae</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Pachyprotasis rapae</i>			1	M	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Pachyprotasis variegata</i>		NT	1	M	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Pachyprotasis variegata</i>		NT	1	M	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Selandria serva</i>			1	M	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Sphecodes pellucidus</i>	Sandblodbie		1	F.	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Tenthredo arcuata</i>			1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Tenthredopsis nassata</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Tenthredopsis nassata</i>			1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Veps	<i>Tenthredopsis ornata</i>			1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Veps	<i>Tenthredopsis ornata</i>			1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Vårfluer	<i>Anabolia nervosa</i>			1	juv.	30.05.2012	Olberg Stefan
Øyestikkere	<i>Ischnura elegans</i>	Kystvannymfe		1	juv.	02.06.2012	Lønnve O.J.
Øyestikkere	<i>Ischnura pumilio</i>			1	M	30.05.2012	Olberg Stefan
Øyestikkere	<i>Ischnura pumilio</i>			1	M	02.06.2012	Lønnve O.J.
Øyestikkere	<i>Ischnura pumilio</i>			3	juv.	02.06.2012	Lønnve O.J.
Øyestikkere	<i>Libellula depressa</i>	Bred blålibelle	EN	1	F	30.05.2012	Olberg Stefan
Øyestikkere	<i>Libellula depressa</i>	Bred blålibelle	EN	2	M	07.06.2012	Bredesen Bård
Døgnfluer	<i>Cloeon inscriptum</i>			3	juv.	02.06.2012	Lønnve O.J.
Edderkoppdyr	<i>Tetragnatha extensa</i>			1	F	02.06.2012	Lønnve O.J.
Bløtdyr	<i>Deroceras laeve</i>	Brunkjølssnegl		1	juv.	30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Aegopodium podagraria</i>	Skvallerkål				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Alliaria petiolata</i>	Løkurt				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Alnus incana</i>	Gråor				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Alopecurus geniculatus</i>	Knereverumpe				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Artemisia vulgaris</i>	Burot				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Barbarea vulgaris</i>	Vinterkarse				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Bunias orientalis</i>	Russekål				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Chamerion angustifolium</i>	Geitrams				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Echinops sphaerocephalus</i>	Kuletistel				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Galium mollugo</i>	Stormaure				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Glechoma hederacea</i>	Korsknapp				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Hypericum perforatum</i>	Prikkperikum				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Lathyrus linifolius</i>	Knollerteknapp				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Lathyrus pratensis</i>	Gulflatbelg				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Prestekrage				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Lupinus polyphyllus</i>	Hagelupin				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Myosotis arvensis</i>	Åkerforglemmegei				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Pimpinella saxifraga</i>	Gjeldkarve				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Poa trivialis</i>	Markrapp				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Potentilla thuringiaca</i>	Tysk mure				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Rubus idaeus</i>	Bringebær				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Salix caprea</i>	Selje				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Scrophularia nodosa</i>	Brunrot				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Silene dioica</i>	Rød jonsokblom				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Stellaria graminea</i>	Grasstjerneblom				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Tanacetum vulgare</i>	Reinfann				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Tussilago farfara</i>	Hestehov				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Urtica dioica</i>	Stornesle				30.05.2012	Olberg Stefan

Artsgruppe	Art	Norsk navn	RL	#	Stadium	Dato	Registrant
Karplanter	<i>Verbascum nigrum</i>	Mørkkongslys				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Verbascum thapsus</i>	Filtkongsls				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Veronica chamaedrys</i>	Tveskjeggveronika				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Vicia sepium</i>	Gjerdevikke				30.05.2012	Olberg Stefan
Karplanter	<i>Viola canina</i>	Engfiol				30.05.2012	Olberg Stefan

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>